

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 17 декември 2021 година, врз основа на примена жалба од Фиљана Кока, го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

Текстот на интернет – порталот „Мотика.мк“, насловен „Си земав јас бурека, убаво размислив“: Малиот Петар стана легенда со неговото интервју за извидници“, отстапува од професионалните и етички стандарди.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 29 ноември 2021 година, новинарката Фиљана Кока поднесе жалба за текстот со наслов „Си земав јас бурек, убаво размислив“: Малиот Петар стана легенда со неговото интервју за извидници“, објавен на 29 ноември 2021 година, на интернет – порталот „Мотика.мк“ (www.motika.mk).

Во поднесена жалба се наведува дека во текстот има нарушување на приватноста и незаштитена малолетна публика.

Дополнително, жалителката нагласува дека во содржината не се испочитувани препораките за етичко известување за деца и млади. Кока наведува дека треба да се обезбеди нивна заштита кога тие се јавуваат и како извори на информација, вклучително и да не се даваат информации преку кои би можел да биде откриен нивниот идентитет. Таа потсетува и на препораката дека не треба да се користат фотографии, изјави и видео - записи од деца и млади без писмена согласност од родител, старател или институција-старател.

Жалителката посочува дека медиумот требало да го задржи правото да не ја објави информацијата доколку процени дека со тоа ќе се направи поголема штета и покрај претходно добиената писмена согласност, како и да се замагли ликот и името на децата и младите.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Мотика.мк“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Медиумот не одговори на наводите на жалителот.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно оцени дека во текстот е прекршен членот 9 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 9: „Новинарот не смее да интервјуира или фотографира деца под 16 години без согласност од родителите или старателите, освен ако тоа не е во согласност со правата на детето.“

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека интернет – порталот „Мотика.мк“ не е член на Советот за етика во медиумите и на Регистарот на професионални онлајн медиуми.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА МИСЛЕЊЕТО

На седницата на 17 декември 2021 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата едногласно заклучи дека интернет – порталот „Мотика“ ги прекршил новинарските начела при известување за деца и малолетни лица. Се работи за куса видео - снимка на која е интервјуирано дете – извидник, кое привлече многу симпатии и големо внимание во јавноста. Снимката стана вирална и масовно се споделуваше на социјалните мрежи. Медиумот го става момчето во исклучително позитивен контекст, но во исто време ги занемарил основните стандарди кои ги налага и Кодексот на новинарите и Конвенцијата за правата на децата на ОН. Комисијата констатираше дека ликот на детето не е замаглен, а во самиот материјал се открива и неговото име и презиме, што, секако, може да предизвика негативни влијанија и импликации врз него. Во вакви случаи, медиумите мораат да направат јасна граница што е јавен интерес, а што може да биде интересно за јавноста.

Став на Комисијата е дека реобјавувањето на содржината преземена од социјалните мрежи не го ослободува порталот од одговорност. Медиумите не се социјални медиуми и за нив важат посебни правила, особено кога се во прашање децата. Порталот „Мотика.мк“ морал и требало да побара согласност од родителите и при реобјавувањето на материјалот или да го испита потеклото на самата видео - снимка. Во овој контекст, Комисијата утврди дека оригиналната содржина (авторската содржина) е направена за потребите на Институтот за комуникациски студии (ИКС), за чиј проект била обезбедена согласност од родителите, но суровиот видео - материјал воопшто не бил предвиден за масовна медиумска експлоатација, туку за понатамошна соработка.

Оттука, Комисијата најде дека порталот „Мотика.мк“ го прекршил **членот 9** од Кодексот на новинарите, кој налага дека новинарот не смее да интервјуира или фотографира деца под 16 години без согласност од родителите или старателите, освен ако тоа не е во согласност со правата на детето.

Третирањето на децата во медиумите, освен во новинарскиот Кодекс е регулирано и со Конвенцијата на ОН за правата на детето, како и со општоприфатените стандарди кои, меѓу другото, наложуваат дека е строго забрането објавување на идентитетот на детето.

Членот 16 од Конвенцијата вели дека ниту едно дете не смее да биде изложено на самоволно или незаконско мешање во неговиот приватен и семеен живот, во домот или во личната преписка. Во оваа насока упатуваат и дел од Препораките за етичко известување за деца и млади, подготвени од Советот за етика во медиумите (СЕММ), во партнерство со Првата детска амбасада во светот „Меѓаши“:

- Да се обезбеди заштита на приватноста на децата и младите кога за нив се известува како жртви или кога тие се јавуваат како извори на информации, односно да не се

открие нивниот идентитет (на пример, преку откривање информации за семејството, местото на живеење, училиштето и сл.);

- Да не се користат фотографии, изјави и видео - записи од деца и млади без согласност од родител/старател/институција-старател. Едновременно, медиумот да го задржи правото да не ја објави информацијата доколку процени дека со тоа ќе се направи поголема штета, односно малолетникот ќе се изложи на ризик и покрај претходно добиената согласност;
- Да се замагли ликот и името на децата и младите, освен кога се работи за информации и настани со позитивен контекст и тоа со претходно добиена согласност од детето, родителот/старателот/институцијата-старателот;

Неколку клучни членови од Конвенцијата на Обединетите нации за правата на децата се однесуваат на медиумите и децата. Комитетот за правата на децата утврди три главни области кои треба да се земаат предвид:

- начините за подобрување на имиџот на детето преку медиумското известување;
- поттикнување на децата активно да учествуваат во медиумите и
- заштита на децата од штетните влијанија на медиумите.

На крајот, Комисијата констатираше дека интернет – порталот „Мотика.мк“, во меѓувреме, ја отстранил спорната видео содржина од својата платформа. Во овој контекст, членовите на Комисијата нотираа и дека родителите на детето јавно побараа видео - снимката да се избрише од социјалните мрежи.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова Илиеска, Ердџан Ахмет.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

